

14. 10. 2022

ID: 115381

Dokazování

Důkaz v řízení provedený nelze v rozhodnutí opomenout jen proto, že sám o sobě je v rozporu s tím, co soud s ohledem na své závěry plynoucí z jiných důkazů pokládá za prokázané; takové opomenutí je porušením zásad volného hodnocení důkazů, jakož i povinnosti v rozhodnutí vyložit, jakými úvahami se soud při hodnocení důkazů řídil.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky č.j. 27 Cdo 592/2022-312 ze dne 28.6.2022)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobkyně Dezvita Pro s. r. o., se sídlem v P., zastoupené JUDr. M.N., advokátem, se sídlem v P., proti žalované G., se sídlem XY, zastoupené Mgr. P.O., advokátem, se sídlem v P., o zaplacení 2.325.000 Kč s příslušenstvím, vedené u Krajského soudu v Praze pod sp. zn. 56 Cm 61/2018, o dovolání žalované proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 23. 9. 2021, č. j. 7 Cmo 255/2020-274, tak, že rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 23. 9. 2021, č. j. 7 Cmo 255/2020-274, se ruší a věc se vrací odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

I. Dosavadní průběh řízení

[1] Žalobkyně se po žalované domáhá (po částečném zpětvzetí žaloby) zaplacení 2.325.000 Kč s příslušenstvím z titulu části vypořádacího podílu, na jehož zaplacení jí vznikl nárok v důsledku zániku její účasti v žalované.

[2] Krajský soud v Praze rozsudkem ze dne 17. 1. 2020, č. j. 56 Cm 61/2018-234, uložil žalované povinnost zaplatit žalobkyni 2.325.000 Kč s úrokem z prodlení ve výši 7,75 % p. a. od 30. 9. 2012 do zaplacení (výrok I.), zamítl žalobu co do zaplacení úroku z prodlení za období od 30. 3. 2012 do 29. 9. 2012 (výrok II.) a rozhodl o nákladech řízení (výroky III. a IV.).

[3] Soud prvního stupně vyšel (mimo jiné) z toho, že:

1/ Společníkem žalované s podílem ve výši 15 % byl J. M. (dále jen „J. M.“).

2/ Smlouvou ze dne 14. 9. 2011 převedl J. M. svůj 15% podíl za cenu 7.250.000 Kč na žalobkyni. Změna společníka byla v obchodním rejstříku zapsána dne 30. 11. 2011.

3/ Žalobkyně zaplatila J. M. pouze část ceny za převod podílu ve výši 3.500.000 Kč.

4/ V exekutorském zápisu sepsaném dne 14. 9. 2011 soudním exekutorem Mgr. Ing. J.P. se žalobkyně zavázala splatit zbylou část ceny v pravidelných měsíčních splátkách ve výši 150.000 Kč pod ztrátou výhody splátek. Žalobkyně zaplatila pouze dvě splátky.

5/ Usnesením Obvodního soudu pro Prahu 10 ze dne 19. 1. 2012, č. j. 49 EXE 165/2012-15, byla nařízena exekuce vůči povinné (žalobkyni) a Mgr. Ing. J.P. byl pověřen jejím provedením; usnesení nabylo právní moci dne 29. 3. 2012. Exekučním příkazem Exekutorského úřadu Plzeň – město ze dne

12. 3. 2012, č. j. 134 EX 18300/11-026, rozhodl uvedený exekutor o provedení exekuce postižením obchodního podílu povinné (žalobkyně) v žalované.

6/ J. M. se posléze jakožto oprávněný domáhal zaplacení 3.450.000 Kč s příslušenstvím po žalované prostřednictvím poddlužnické žaloby v řízení vedeném u Okresního soudu v Kolíně pod sp. zn. 16 C 16/2013 (dále též jen „řízení sp. zn. 16 C 16/2013“). Rozsudkem tohoto soudu ze dne 28. 7. 2016, č. j. 16 C 16/2013-361, ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Praze ze dne 4. 10. 2017, č. j. 21 Co 583/2016-408, byla žalované uložena povinnost zaplatit J. M. výše specifikovanou částku s příslušenstvím.

7/ Během řízení sp. zn. 16 C 16/2013 byly za účelem stanovení tržní hodnoty čistého obchodního majetku žalované vyhotoveny celkem tři znalecké posudky, znalecký posudek č. 550/2013 ze dne 25. 11. 2013, zpracovaný J.Š., znalecký posudek č. 59/7/2013 ze dne 18. 12. 2013, zpracovaný Dr. Ing. R.D., a revizní znalecký posudek č. 376-1/2016, zpracovaný soudem ustanoveným znaleckým ústavem Pražská znalecká kancelář, s. r. o. Podle revizního znaleckého posudku činila tržní hodnota čistého obchodního majetku žalované ke dni 29. 3. 2012 38.500.000 Kč.

8/ V projednávané věci žalovaná předložila k důkazu čtvrtý znalecký posudek č. 1328-108/2016, zpracovaný znaleckým ústavem PKF APOGEO Esteem, a. s. (dříve APOGEO Esteem, a. s.). Podle tohoto znaleckého posudku činila tržní hodnota čistého obchodního majetku žalované ke dni 29. 3. 2012 3.045.000 Kč.

9/ Soud prvního stupně vyslechl Ing. P.T., Ph.D., a Ing. K.L. (zástupce PKF APOGEO Esteem, a. s.) a Ing. P.Š. (zástupce Pražské znalecké kanceláře, s. r. o.).

[4] Soud prvního stupně, vycházející z toho, že účast žalobkyně v žalované zanikla dne 29. 3. 2012, považoval za rozhodující pro stanovení výše vypořádacího podílu ocenění čistého obchodního majetku žalované k tomuto dni.

[5] Odkazuje na judikaturu Nejvyššího soudu, soud prvního stupně zdůraznil, že ocenění čistého obchodního majetku žalované představuje otázku odbornou. Nejprve uvedl, že „znalci své závěry zdůvodnili, vyjádřili se k námitkám ke znaleckým posudkům, objasnili, jaké důvody vedly toho kterého znalce k použitým metodám, a jakým způsobem dospěli ke znaleckým závěrům“ (odst. 15 odůvodnění rozsudku). Následně pak vyložil, že „vyšel ze závěrů znaleckého posudku Pražské znalecké kanceláře s. r. o.“, neboť „o závěrech tohoto znalce nemá pochybnosti“ (odst. 18 odůvodnění rozsudku). K závěrům znaleckého posudku PKF APOGEO Esteem, a. s., se soud prvního stupně nikterak nevyjádřil.

[6] Na základě takto provedeného hodnocení důkazů pak soud prvního stupně uzavřel, že vypořádací podíl náležející žalobkyni činil 5.775.000 Kč (15 % z 38.500.000 Kč). Jelikož žalovaná již zaplatila na vypořádací podíl (na základě rozsudku o poddlužnické žalobě J. M.) 3.450.000 Kč, přísluší žalobkyni zbývající část vypořádacího podílu ve výši 2.325.000 Kč.

[7] Vrchní soud v Praze k odvolání žalované ve výroku označeným rozsudkem potvrdil rozsudek soudu prvního stupně ve výroku I. (první výrok), změnil jej ve výrocih III. a IV. (druhý výrok) a rozhodl o nákladech odvolacího řízení (třetí výrok).

[8] Odvolací soud zdůraznil, že rozhodnutí, jímž soud v řízení sp. zn. 16 C 16/2013 uložil žalované zaplatit J. M. 3.450.000 Kč „přímo odráží vyřešení tam předběžné otázky, neboť pro určení oprávněnosti výše nároku žalobce bylo rozhodnou skutečností určení existence a výše pohledávky“ žalobkyně v projednávané věci za žalovanou. A ačkoliv žalobkyně nebyla účastnicí řízení sp. zn. 16 C 16/2013, se závěry rozsudku Okresního soudu v Kolíně se ztotožnila (což se projevilo i částečným

zpětvzetím žaloby).

[9] Odkazuje na judikaturu Ústavního soudu, odvolací soud uzavřel, že by bylo v rozporu s právem na spravedlivý proces a s požadavkem právní jistoty, kdyby „soudy nerespektovaly závěry o určení výše předmětného vypořádacího podílu, již jednou pravomocným rozhodnutím soudem přijaté“, a stanovily hodnotu vypořádacího podílu v nyní probíhající řízení odlišně než v řízení sp. zn. 16 C 16/2013. S námitkami žalované proti reviznímu znaleckému posudku se soudy vypořádaly již v řízení sp. zn. 16 C 16/2013.

[10] S ohledem na popsané ústavní principy je podle odvolacího soudu „nepřípustné, aby pohledávka žalobkyně za žalovanou, vzniklá jí z jejího práva na vypořádací podíl, byla v tomto případě pouze z důvodů tvrzených žalovanou, nikoliv žalobkyní, opětovně soudem přezkoumávána a potažmo určena v jiné výši“.

II. Dovolání a vyjádření k němu

[11] Proti rozhodnutí odvolacího soudu podala žalovaná dovolání, jehož přípustnost opírá o § 237 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), majíc za to, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky, zda je soud vázán rozhodnutím jiného soudu ohledně vyřešení předběžné otázky, není-li shodný okruh účastníků obou řízení a není-li shodný ani jejich základ (v judikatuře Nejvyššího soudu dosud neřešené), a dále otázky, jakým způsobem měl soud zkoumat v řízení předložené znalecké posudky (již soudy vyřešily v rozporu s judikaturou Nejvyššího soudu, citovanou dovolatelkou).

[12] Podle názoru dovolatelky v projednávané věci „není dána totožnost skutku, resp. věc není založena na stejném skutkovém základě“ jako v řízení sp. zn. 16 C 16/2013, a to již proto, že žalobkyně nebyla účastníkem tohoto řízení. Není-li u obou civilních řízení stejný okruh účastníků, nelze o vázanosti dle § 159a odst. 3 o. s. ř. hovořit. Rovněž je-li otázka „zodpovězena pouze v odůvodnění rozhodnutí, není takové řešení považováno za závazné“.

[13] Navíc byl v projednávané věci na rozdíl od řízení sp. zn. 16 C 16/2013 předložen a proveden k důkazu znalecký posudek PKF APOGEO Esteem, a. s.; dle dovolatelky zde tudíž existují „zcela jiné okolnosti“, k nimž soudy měly přihlídnout.

[14] Ve vztahu k druhé otázce dovolatelka cituje rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. 11. 2015, sp. zn. 21 Cdo 4543/2014, a poukazuje na to, že soud prvního stupně v rozporu se závěry formulovanými v citovaném rozhodnutí zcela pominul znalecký posudek PKF APOGEO Esteem, a. s., a to přesto, že jím provedl důkaz a vyslechl zástupce tohoto znaleckého ústavu, a s odlišnými závěry tohoto posudku se vůbec nevypořádal. Neučinil tak ani odvolací soud.

[15] Soudy nižších stupňů nevysvětlily, proč svá skutková zjištění založily toliko na znaleckém posudku Pražské znalecké kanceláře, s. r. o.; jejich rozhodnutí jsou proto nepřezkoumatelná.

[16] Dovolatelka navrhuje, aby Nejvyšší soud napadený rozsudek odvolacího soudu, jakož i rozsudek soudu prvního stupně, zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

[17] Žalobkyně ve svém vyjádření k dovolání argumentuje ve prospěch závěrů přijatých v napadeném rozhodnutí a navrhuje, aby Nejvyšší soud dovolání odmítl jako nepřípustné.

III. Přípustnost dovolání

[18] Dovolání bylo podáno včas, osobou oprávněnou a splňující podmínku podle § 241 odst. 1 o. s. ř.; dovolací soud se proto zabýval jeho přípustností.

[19] Dovolání je přípustné podle § 237 o. s. ř. pro řešení dovolatelkou otevřených otázek procesního práva, jež odvolací soud posoudil v rozporu s ustálenou judikaturou Nejvyššího soudu.

IV. Důvodnost dovolání

I. K vázanosti soudu rozsudkem Okresního soudu v Kolíně ze dne 28. 7. 2016, č. j. 16 C 16/2013-361.

[20] Podle § 159a o. s. ř. nestanoví-li zákon jinak, je výrok pravomocného rozsudku závazný jen pro účastníky řízení (odstavec první). V rozsahu, v jakém je výrok pravomocného rozsudku závazný pro účastníky řízení a popřípadě jiné osoby, je závazný též pro všechny orgány (odstavec třetí).

[21] Z citovaných ustanovení se (mimo jiné) podává, že výrok pravomocného rozsudku je závazný jen pro účastníky řízení, ve kterém bylo vydáno (nerozšiřuje-li zákon jeho závaznost na další osoby), a soud je z něj povinen vycházet (toliko) v jiném řízení mezi týmiž účastníky. V řízení mezi jinými účastníky však takový rozsudek pro soud závazný není (srov. za všechna rozhodnutí Nejvyššího soudu např. rozsudky ze dne 16. 7. 2014, sp. zn. 21 Cdo 2429/2013, a ze dne 29. 6. 2017, sp. zn. 29 Cdo 1508/2015, a v nich citovanou judikaturu).

[22] Není pochyb o tom, že účastníci řízení v projednávané věci nejsou totožní jako účastníci řízení sp. zn. 16 C 16/2013.

[23] Nicméně nelze přehlížet, že řízení sp. zn. 16 C 16/2013 bylo vedeno o poddlužnické žalobě (§ 315 o. s. ř.), jíž se (jako procesně legitimovaný subjekt) domáhal J. M. vůči dovolatelce (coby dlužníku povinného) zaplacení pohledávky z titulu vypořádacího podílu, jejímž (hmotněprávním) nositelem byla žalobkyně (povinná).

[24] Z povahy poddlužnické žaloby, již podává jako procesně legitimovaný subjekt věřitel povinného proti dlužníku povinného, plyne, že výrok rozsudku vydaného v řízení o poddlužnické žalobě je (musí být) závazný nejen pro účastníky řízení o poddlužnické žalobě (věřitele povinného a dlužníka povinného), ale také pro nositele práva, jež poddlužnickou žalobou uplatňuje (jako procesně legitimovaný subjekt) věřitel povinného, tj. pro povinného. Jinak řečeno, ustanovení § 315 o. s. ř. rozšiřuje (byť tak činí toliko implicite) ve smyslu § 159a odst. 1 o. s. ř. závaznost výroku rozsudku, jímž soud rozhodl o poddlužnické žalobě, i na hmotněprávního nositele práva uplatněného poddlužnickou žalobou (povinného). V literatuře srov. např. Coufalík, P. Procesní legitimace v civilním sporném řízení. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 43 a násl.

[25] Z řečeného se podává, že výrok rozsudku vydaného v řízení sp. zn. 16 C 16/2013, jímž byla J. M. (věřiteli povinné, tj. žalobkyně) přisouzena pohledávka povinné (žalobkyně) za dovolatelkou ve výši 3.450.000 Kč s příslušenstvím z titulu části vypořádacího podílu, na který vznikl žalobkyni nárok v důsledku zániku její účasti v dovolatelce bez právního nástupce, je závazný i pro účastníky řízení v projednávané věci (pro dovolatelku coby dlužníka povinné, tj. žalobkyně, a pro žalobkyni coby nositelku práva, jež bylo uplatněno poddlužnickou žalobou).

[26] Nicméně pro posouzení projednávané věci je rozhodné, zda výše vypořádacího podílu, na nějž vznikl žalobkyni nárok, přesahovala částku přisouzenou v řízení sp. zn. 16 C 16/2013 věřiteli žalobkyně (J. M.). Řešení této otázky, přijaté v řízení sp. zn. 16 C 16/2013, již pro projednávanou věc závazné není (jde o otázku předběžnou, s níž se soudy v řízení sp. zn. 16 C 16/2013 vypořádaly toliko v odůvodnění).

[27] Odvolacímu soudu lze přisvědčit potud, že princip právní jistoty vyžaduje, aby soudy v projednávané věci zohlednily závěry o výši vypořádacího podílu přijaté v řízení sp. zn. 16 C 16/2013 a v zásadě z nich vycházely. Řečené nicméně neznamená, že v projednávané věci soudy nemohou dospět k odlišným skutkovým zjištěním (o výši čistého obchodního majetku dovolatelky k rozhodnému dni), zejména liší-li se důkazy provedené v projednávané věci od důkazů provedených v řízení sp. zn. 16 C 16/2013. Opačný závěr odvolacího soudu (který takovou možnost kategoricky vyloučil - viz odůvodnění napadeného rozsudku, odst. 15 in fine), ve svém důsledku v rozporu se zákonem a ustálenou judikaturou rozšiřuje závaznost rozsudku vydaného v řízení sp. zn. 16 C 16/2013 i na jeho odůvodnění (řešení předběžné otázky).

II. K opomenutému důkazu.

[28] Podle § 120 odst. 1 o. s. ř. jsou účastníci povinni označit důkazy k prokázání svých tvrzení. Soud rozhoduje, které z navrhovaných důkazů provede.

Podle § 132 o. s. ř. důkazy hodnotí soud podle své úvahy, a to každý důkaz jednotlivě a všechny důkazy v jejich vzájemné souvislosti; přitom pečlivě přihlíží ke všemu, co vyšlo za řízení najevo, včetně toho, co uvedli účastníci.

Podle § 157 odst. 2 o. s. ř. není-li dále stanoveno jinak, soud v odůvodnění rozsudku uvede, čeho se žalobce (navrhovatel) domáhal a z jakých důvodů a jak se ve věci vyjádřil žalovaný (jiný účastník řízení), stručně a jasně vyloží, které skutečnosti má prokázány a které nikoliv, o které důkazy opřel svá skutková zjištění a jakými úvahami se při hodnocení důkazů řídil, proč neprovedl i další důkazy, jaký učinil závěr o skutkovém stavu a jak věc posoudil po právní stránce; není přípustné ze spisu opisovat skutkové přednesy účastníků a provedené důkazy. Soud dbá o to, aby odůvodnění rozsudku bylo přesvědčivé. Odůvodnění uvedené v písemném vyhotovení rozsudku musí být v souladu s vyhlášeným odůvodněním.

Podle § 213 odst. 3 o. s. ř. k provedeným důkazům, z nichž soud prvního stupně neučinil žádná skutková zjištění, odvolací soud při zjišťování skutkového stavu věci nepřihledne, ledaže by je zopakoval; tyto důkazy je povinen zopakovat, jen jestliže ke skutečnosti, jež jimi má být prokázána, soud prvního stupně provedl jiné důkazy, z nichž při zjišťování skutkového stavu vycházel.

[29] Z ustálené judikatury Nejvyššího soudu se podává, že povinnost uvedená v § 157 odst. 2 věty první o. s. ř. zahrnuje též nutnost vyložit v odůvodnění, proč soud ty které z provedených důkazů nevezl za základ svých skutkových zjištění. To platí tím spíše, jedná-li se o důkazy provedené k návrhu strany, jež byla ve sporu neúspěšná. Jestliže soud sice navržené důkazy provede, leč se s nimi v rámci hodnocení důkazů vylíčeného v odůvodnění svého rozhodnutí nevypořádá, zatíží řízení vadou, která může mít za následek nesprávné rozhodnutí o věci (srov. např. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 24. 3. 2005, sp. zn. 29 Odo 817/2003, ze dne 21. 2. 2006, sp. zn. 29 Odo 246/2004, ze dne 14. 8. 2013, sp. zn. 32 Cdo 3833/2011, ze dne 11. 12. 2018, sp. zn. 32 Cdo 720/2017, či ze dne 14. 12. 2021, sp. zn. 27 Cdo 442/2021; či nálezy Ústavního soudu ze dne 3. 11. 1994, sp. zn. III. ÚS 150/93, ze dne 30. 6. 2004, sp. zn. IV. ÚS 570/03, nebo ze dne 9. 12. 2009, sp. zn. I. ÚS 854/09).

[30] Důkaz v řízení provedený nelze v rozhodnutí opomenout jen proto, že sám o sobě je v rozporu s tím, co soud s ohledem na své závěry plynoucí z jiných důkazů pokládá za prokázané; takové opomenutí je porušením zásad volného hodnocení důkazů, jakož i povinnosti v rozhodnutí vyložit, jakými úvahami se soud při hodnocení důkazů řídil (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2011, sp. zn. 30 Cdo 438/2010).

[31] V projednávané věci (na rozdíl od řízení sp. zn. 16 C 16/2013) soud prvního stupně provedl důkaz znaleckým posudkem zpracovaným společností PKF APOGEO Esteem, a. s. Vzhledem ke

značným rozporům mezi závěry tohoto znaleckého posudku a závěry znaleckého posudku zpracovaného společností Pražská znalecká kancelář, s. r. o., soud prvního stupně (správně, srov. např. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 10. 11. 2015, sp. zn. 21 Cdo 4543/2014, či ze dne 16. 10. 2019, sp. zn. 27 Cdo 2755/2019) vyslechl zástupce obou znaleckých ústavů.

[32] Následně však při hodnocení důkazů zcela pominul znalecký posudek PKF APOGEO Esteem, a. s., a s rozpory v obou posudcích se nikterak nevypořádal. Jinak řečeno, soud prvního stupně znalecký posudek PKF APOGEO Esteem, a. s., opomenul.

[33] Jelikož ke skutečnosti, jež měla být prokázána opomenutým důkazem (hodnota čistého obchodního majetku dovolatelky ke dni 29. 3. 2012), soud prvního stupně provedl jiné důkazy, z nichž při zjišťování skutkového stavu vycházel, byl odvolací soud v souladu s § 213 odst. 3 o. s. ř. povinen opomenutý důkaz (znaleckým posudkem PKF APOGEO Esteem, a. s.) zopakovat a výsledek dokazování promítnout do hodnocení důkazů.

[34] Jestliže tak odvolací soud nepostupoval a bez dalšího vyšel ze skutkových závěrů soudu prvního stupně, posoudil dovoláním otevřenou otázku procesního práva v rozporu s ustálenou judikaturou a v důsledku toho zatížil odvolací řízení vadou, jež mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

[35] Nejvyšší soud proto podle § 243e odst. 1 o. s. ř. zrušil napadené rozhodnutí (včetně závislých výroků o nákladech řízení) a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243e odst. 2 věta první o. s. ř.).

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Náhrada škody zaměstnancem](#)
- [Likvidace dědictví](#)
- [Jistota](#)
- [Insolvenční řízení](#)
- [Exekuce](#)
- [Započtení](#)
- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)